

Objekt a objektivní stránka a trestného činu

Přednáška 22. 3. 2016

Objekt TČ

- Objekt = chráněný vztah, zájem či hodnota
- *např. život, zdraví člověka, vlastnické vztahy, osobní svoboda, lidská důstojnost, ústavní zřízení apod.*
- Je to obligatorní prvek skutkové podstaty.

Třídění objektů

- **Obecný** - viz přechozí vymezení (vztah, zájem, hodnota).
- **Rodový** - zájmy společnosti, ústavní zřízení ČR, práva a oprávněné zájmy fyzických a právnických osob (*v předchozím TZ výslovně vyjádřen v § 1 TZ, v TrZ není výslovně vyjádřen*).
- **Druhový/skupinový** - vyjádřen v názvech hlav a dílů zvl. části TrZ, kritérium systematiky zvl. části. (druhový – např. svoboda, skupinový např. zdraví)
- **Individuální** - jednotlivý právní statek, k jehož ochraně je určité ustanovení zvl. části určeno, obligatorní znak skutkové podstaty, zpravidla není výslovně uveden.
- **Konkrétní** - konkrétní právní statek zasažený konkrétním spáchaným trestným činem, je jedním z kritérií hodnocení povahy a závažnosti TČ – srov. § 39 odst. 2 TrZ - *význam chráněného zájmu, který byl činem dotčen*

Dva a více objektů

- Vyjádření **kumulativní** (např. *loupež § 173: svoboda + vlastnictví*) či **alternativní** (např. *sabotáž § 314: ústavní zřízení nebo obranyschopnost nebo bezporuchový chod mezinárodní organizace*).
- Objekt hlavní a vedlejší (primární a sekundární).
- Pro právní kvalifikaci je rozhodující objekt hlavní (primární).

Předmět útoku

- Předmět útoku = člověk nebo věc, na které pachatel svým jednáním bezprostředně útočí a porušuje či ohrožuje tak objekt trestného činu.
- *Např. u trestného činu vraždy je objektem lidský život, předmětem útoku člověk, u trestného činu padělání a pozměňování veřejné listiny je objektem zájem na řádném a zákonném chodu státního aparátu, předmětem útoku veřejná listina.*
- Předmět útoku je fakultativní alternativa objektu.

Význam rozlišení objektu a předmětu

- Z hlediska právní kvalifikace je rozhodující objekt trestného činu!

Předmět útoku neumožňuje zjistit a rozlišit zájmy, které jsou objektem různých trestných činů. Např. násilný útok proti člověku může směřovat vůči různým objektům - proti zdraví, proti životu, proti svobodě rozhodování, proti výkonu pravomoci státního orgánu apod.

§ 312 a § 140

- § 312 teror

Kdo v úmyslu poškodit ústavní zřízení jiného úmyslně usmrtí

- § 140/1 vražda

Kdo jiného úmyslně usmrtí

Objektivní stránka TČ

- charakterizuje trestný čin z jeho vnějšího pohledu, tj. jak se trestný čin projevuje navenek
- tvořena znaky obligatorními a fakultativními
- svými znaky nejzřetelněji odlišuje různé typy trestných činů

Znaky objektivní stránky

Obligatorní

- jednání
- následek
- příčinný vztah/příčinná souvislost mezi jednáním a následkem

Fakultativní

- způsob spáchání
- místo, čas
- účinek

Jednání

- Projev vůle ve vnějším světě = 2 složky: vůle a její projev
- **vis absoluta** (fyzické donucení) - vyloučení vůle = absence jednání = nejde o TČ
- **vis compulsiva** (psychické donucení) - ovlivnění vůle – krajní nouze (§ 28), polehčující okolnost (§ 41 písm. d) – spáchání TČ pod vlivem hrozby nebo nátlaku
- odlišení jednání od **chování se** – akt postrádající vůli (náměsíčný, svalová křeč, bezděčný pohyb)

Formy jednání

- Základní formy:
 - **konání** (jednání komisivní): podstatou je volní pohyb – psychická aktivita projevená navenek fyzickou aktivitou (výstřel, facka, sdělení nepravdivé informace)
 - **opomenutí** (jednání omisivní): podstatou je psychická aktivita projevená navenek fyzickou pasivitou (neposkytnutí potravy, pomoci,...) **POZOR!** **Omisivní jednání nerovná se nedbalost.** Omise může být jak úmyslná, tak nedbalostní.
- = ***delikty komisivní a omisivní (pravé a nepravé)***

Jiné možné rozlišování jednání

- verbální (nadávka, výhrůžka, pomluva - projevené ústně)
- nonverbální (ukázání zbraně, sledování)
- brachiální (úder pěstí, škrcení)

Omisivní delikty pravé

- Omise (opomenutí) je výlučným znakem objektivní stránky, tzn. lze je spáchat jen opomenutím.
- Příkaz konat je obsažen přímo v trestním zákoníku (např. § 196/1 zanedbání povinné výživy, § 368 neoznámení TČ, ...)
- *obecné – neposkytnutí pomoci podle § 150 odst. 1 (obecný subjekt)*
- *zvláštní - neposkytnutí pomoci podle § 150 odst. 2 nebo podle § 151 (speciální subjekt)*

Omisivní delikty nepravé

- Lze je spáchat jak konáním, tak i opomenutím – např. § 140, tj. vražda
- Pachatel poruší zákaz konat tím, že nesplní speciální adresnou povinnost konat
- Ne každé opomenutí = konání
- § 112 *jednáním se rozumí i opomenutí takového konání, k němuž byl pachatel povinen podle*

Omisivní delikty nepravé

- jiného právního předpisu
- úředního rozhodnutí
- smlouvy
- v důsledku dobrovolného převzetí povinnosti konat (garance)
- vyplývala-li povinnost konat z jeho předchozího ohrožujícího jednání (ingerence)
- byl povinen konat z jiného důvodu podle okolností a svých poměrů

Následek

- Porušení či ohrožení objektu = následek jako znak SP základní
- TČ **poruchové** (krádež, vražda, ublížení na zdraví) a **ohrožovací** (ohrožení pod vlivem návykové látky, obecné ohrožení)

Kategorie následků

- **škodlivý** následek – účinná lítost (§ 33)
- **těžší** následek – znak kvalifikované SP – např. loupež § 173/1,4 n. přitěžující okolnost - § 42 písm. k) vyšší škoda nebo jiný větší škodlivý následek
- **zvlášt' závažný** následek = znak kvalifikované SP – např. podplacení § 332 odst. 2 písm. a)
- **zvlášt' těžký a těžko napravitelný** následek – podmínka pro uložení doživotí - § 54 odst. 3 písm. a)
- § 138 – kategorie škod

Příčinná souvislost

- Teorie podmínky: *conditio sine qua non*
- jednání je příčinou následku tehdy, jestliže následek by bez něho nenastal vůbec nebo
následek by nastal, ale podstatně jinak (co do místa, času, intenzity a způsobu vyvolané poruchy)
- + *umělá izolace jevů*: izoluje se jednání pachatele jako trestněprávní příčina trestněprávně relevantního následku
- + *gradace příčinné souvislosti*: co ještě vedle jednání pachatele přispělo ke vzniku následku a je trestněprávně relevantní

Přerušení příčinné souvislosti

- pokud do příčinného průběhu vstoupí nová skutečnost, která působí jako **výlučná** a **samostatná příčina**, jež způsobila následek bez ohledu na jednání původního pachatele, a jestliže ani takový průběh příčinného vztahu **nepokrývalo** zavinění původního pachatele
- může jí to náhodnou událost či jednání třetí osoby (bez součinnosti s pachatelem)

Fakultativní znaky

- **způsob spáchání**

- § 42 písm. c) obecná přitěžující okolnost - spáchání trestného činu surovým nebo trýznivým způsobem,

- úmyslné usmrcení jiného zvláště surovým nebo trýznivým způsobem - znak kvalifikované SP vraždy § 140 odst. 3 pís. i)

- spáchání činu se zbraní – znak kvalifikované SP vydírání § 175 odst. 2 písm. c)

- **místo** – místo veřejnosti přístupné – výtržnictví § 358, před soudem - křivá výpověď § 346

- **čas** – za stavu ohrožení státu (§ 385 vyhýbání se výkonu služby z nedbalosti, za válečného stavu (§ 320 válečná zrada)

- **účinek** - na předmětu útoku: smrt, zlomenina

Pěkný zbytek dne.
